

e) iz dohodkov razprodanih društvenih knjig.

§ 30. Društvena glavnica so:

a) $\frac{1}{3}$ plačila ustanovnikov,

b) $\frac{1}{3}$ njihovih obresti,

c) darila, dedovine in volila, kolikor presežajo 100 K.

§ 31. Glavnica mora biti pupilarno zavarovana ter se ne sme uporabljati za tekoče potrebščine.

Gotovina je sproti obrestonosno nalagati.

Vrednostni papirji, hranilnične knjižice in zasebna dolžna pisma morajo biti pod 2 ključema, in sicer pod blagajnikovim in pod ključem enega odbornika kot ključarja, katerega izvoli odbor izmed sebe.

H. Občne določbe.

§ 32. Društvo ima svoj pečat z nadpisom: „Šolska Matica“ v Ljubljani.

§ 33. Po teh pravilih ima odbor sestaviti poslovnik in druga navodila za notranje društveno poslovanje, a ta red in ta navodila odobrava končno občni zbor.

§ 34. Za premeno teh pravil je treba, da je v občnem zboru navzočih vsaj nadpolovična večina pravih društvenikov in da od teh navzočih glasujeta $\frac{2}{3}$ za premeno.

§ 35. Da ima društvo prenehati, sklepata najmanje $\frac{2}{3}$ navzočih pravih članov. V tem slučaju sklepa občni zbor z nadpolovično večino glasov, kako se ima društvena imovina uporabiti za katerokoli književno svrho na korist šolstva.

Ko bi višja oblast razpustila društvo, sklene v istem smislu kakor zgoraj o društvenem premoženju poslednji občni zbor, in kadar bi ne bilo več mogoče sklicati občnega zbora, tedaj sklene o tem odbor.

I. Prehodna določila.

§ 36. Ko se potrdijo ta pravila, postanejo podpisanci pravi društveni člani „Šolske Matice“, in v Ljubljani stanujoči tvorijo upravni odbor. Ta si izvoli izmed sebe začasnega predsednika, tajnika in blagajnika ter opravlja v smislu teh pravil vse društvene posle do prvega rednega občnega zbora, kateri potem izvoli svoje odbornike in ukrene daljnje odredbe in sklepe.

V Ljubljani, dne ...

Ta načrt pravil „Šolske Matice“ je opremljen s tem-le pismom:

Blagorodni gospod!

Naša pedagoška književnost ne napreduje tako, kakor bi bilo želeli. Premalo se stori, da bi se razširilo duševno obzorje učiteljstva, ustvarilo pomožnih sredstev za uspešnejše poučevanje in s tem povzdignila omika naroda in se povečal ugled učiteljstva.

Kar store šolski listi in obstoječa društva v tej zadevi, je sicer vse hvale vredno. Ako pa pomislimo, da je večina pedagoškega polja našega še neobdelanega, da nam nedostaja najpotrebnejših pedagoških knjig in učil za učitelje in učence in nam morajo še vedno služiti tuji vzori pri poučevanju, uverimo se, da dosedanje delovanje samo ne zadostuje več tolikim potrebam, in da treba torej kar najbrže pomoči.

Na drugi strani pa vidimo, da je pri nas mnogo spretnih pedagoških pisateljev, ki bi mogli s svojim peresom pripomoči, da se zadela vrzeli na pedagoškem polju. Treba jih je le izpodbuditi na delo in jim dati prilike, da priobčujejo plodove svojega uma. Dosedanjemu

pedagoškemu književnemu delovanju je nedostajalo prave organizacije in pred vsem pravega središča.

Zato je v prvi vrsti treba, da združimo vse pedagoške pisateljske moči in si izberemo za središče delovanja Ljubljano.

In res se čujejo črezdalje bolj klici, da se osnuje pedagoško književno društvo v središču slovenskih pokrajin, v beli Ljubljani.

Uvažuje vse te okoliščine, se je poprijel podpisani odbor*) snovanja novega pedagoško-književnega društva, kateremu bodi ime „Šolska Matica“ in ki imej najširšo podlago. V „Šolski Matici“ bodi osredotočeno vse pedagoško-književno delovanje naše.

V tem smislu je sestavil osnovalni odbor priložena pravila. Iz istih je razvidno, da tvorijo društvu težišče spretni pedagoški pisatelji kot pravi člani, ki se zavežejo, da spišejo za društvo v teku 2 let primerno snov, najmanj 5 tiskovnih pol obsežno. Na ta način bi bila zagotovljena duševna stran društva. Ob tečni duševni hrani bi potem ne bilo težko dobiti društvenikov in odjemavcev.

Društvena pravila bi podpisalo kakih 15–20 priznanih pedagoških pisateljev iz vseh slovenskih pokrajin, ki bi postali s tem obenem pravi člani v smislu §-a 4. in 36.

Podpisani odbor se usoja Vašemu blagorodju poslati v prigribu načrt pravil „Šolske Matice“ in Vas povabiti, da bi blagoizvolili vstopiti v smislu §-a 4. in 36. v krog pravih članov in obenem osnovateljev društva.

Svoj eventualni pristop blagoizvolite v teku 8 dni prijaviti podpisanemu odboru in obenem naznaniti, ali in katere izpremene želite v pravilih. Na ta način ne bode treba sklicavati posebnega osnovalnega zbora, ki bi bil za raztresene člane neprilichen.

Ko se končno pravilom določi besedilo, poslala se Vam bodo v podpis, da se potem predlože politični oblasti.

Ako bi v 8 dneh ne naznanili svojega pristopa, se bode to smatralo za odklonitev, in povabil se bode drug pisatelj k pristopu.

Z odličnim spoštovanjem.

V Ljubljani, dne 31. mal. srpana 1899.

Za osnovalni odbor: **Fr. Gabršek.**

Šolska razstava obrtnih strokovnih šol.

 Obrtne strokovne šole v Ljubljani so zaključile šolsko leto z veliko razstavo, ki je bila občinstvu brezplačno pristopna 28., 29. in 30. mal. srpana. Razstava je obsegala vse one predmete, ki se poučujejo na zavodu in je bila jako bogata. Tri velike dvorane so bile natlačene polne risarij, izdelkov iz gline, mavca, lesa in vrbe, proizvodov umetne veznine in čipkarstva.

Oglejmo si te izdelke nekoliko podrobneje. V prvi vrsti smo opazili na stotine risarij raznih vrst: prostoročno risanje (učitelj I. Vesel), geometrično risanje (učitelj E. Cigoj), risanje po modelih, projekcijsko risanje in nauk o sencah (učitelj I. Vesel), arhitektonsko oblikoslovje (učitelj I. Springer), potem pa obilno število strokovnih risarij in dotičnih detajlov iz mizararske, rezbarske

*) V osnovalnem odboru so gg.: Gabršek, Gangl in Dimnik.

in podobarske skupine (učitelja E. Cigoj in C. Mis). Povsodi nahajamo zastopane razne tehnike in manére — tu svinčnik, tam kreda, tu tuš, tam barva — v toliki mnogovrstnosti, da bi trebalo ure, da človek pogleda to obilico. Poleg risarij, ki so v tako častnem številu zastopane, vidimo v bujni raznoličnosti razpostavljene proizvode iz raznih delavnic in ateljejev.

Pletarski oddelek (delovodja J. Baran) kaže raznovrstno pletarsko robo, pričeni z navadno košarico in končavši z objekti, ki so namenjeni nakitju in salonu; tudi razni stoli, pleteni iz vrbovih šib, pisarniški koši itd. so razvrščeni po raznih kotih dveh dvoran.

Mizarski oddelek (učitelj E. Cigoj in delovodja I. Tratnik) ima jako raznolične predmete iz smrekovega, bukovega, orehovega in hrastovega lesa, kakor omare, pisalne mize, jedilne mize, stole, urno omarico, nakitne omarice, predmete s kovinskimi in lesenimi intarzijami, stole itd.

Strugarski oddelek (delovodja I. Stirn) predločuje obilno strugarskega drobiža, razno orodje, škatlje, posode, krožnike, pisalnice itd., osobito pa veliko posteljo, ki je sestavljena skoraj izključno iz struženih delov. Tudi kovinski tisek je v nekaterih proizvodih zastopan.

Rezbarski oddelek (učitelja C. Mis in J. Springer) je zastopan z obilnimi rezbarijami v mehkem in trdem lesu; ornamenti raznih slogov in dob, okvirji, konzole, grbi itd. se vrste v velikem številu. Nekateri objekti so tudi pozlačeni in barvani. Tu sem spadajo tudi predmeti, ki so bili narejeni v oddelku za modeliranje (učitelj C. Mis). V mehki ilovici, deloma tudi žgani, in v gipsu se nam predstavlja bogata zbirka del ornamentalne in tudi figuralne smeri.

Oddelek za figuralno podobarstvo (učitelja A. Gangl in J. Springer) izpostavlja razne človeške dele, noge, roke, glave in cele podobe, večinoma nabožnega značaja, n. pr. madone, razpela itd. v ilovici in lesu.

Šola za umetno vezenje in čipkarstvo je bila nastanjena v posebni dvorani. Razne risarije iz prostoročnega in strokovnega risanja (učitelj Alojzij Šubic) krijejo stene, na mizah pa leže stoteri predmeti ženske ročne umetnosti; vse glavne tehnike so zastopane z vzornimi prti ali pa z dovršenimi praktičnimi oziroma nakitnimi predmeti. Od takozvane Holbeinove tehnike pa do bogatega zlatega vezenja in slikanja z iglo so primerno zastopane (učiteljice M. Hlavka, A. Schmiedt in T. Wennig). Posebno pa se odlikujejo razne društvene zastave, ki so bile narejene v atelje-oddelku, kakor zastava c. kr. nižje gimnazije v Ljubljani, zastava „Slov. zidarskega in tesarkega društva v Ljubljani“, pevskega društva „Hajdrih“ na Proseku in „Slovenskega bralnega društva v Trzinu“. Deloma v narodnih barvah so zastave bogato okrašene bodisi s svilo, bodisi z zlatom in pričajo o veliki pridnosti in spretnosti učenk.

To so glavni podatki te zanimive in poučne razstave. V podrobnosti se ne moremo spuščati, ker drugače bi morali napisati celo knjigo o teh delih — ki vnovič dokazujejo pomen našega največjega obrtnega zavoda in nadarjenost slovenske mladine.

Jezikov nauk v prvem šolskem letu.

(Jakob Dimnik.)

6. vaja.

a — a.

Angelj.

Bog je ustvaril tudi brezštevila nevidna duhovna bitja, namreč angelje. Bog je angelje ustvaril, da bi ga spoznali, častili, ljubili, molili, mu služili in ljudi varovali. Angelje, ki varujejo ljudi, imenujemo angelje varuhe. Angelje varuhe moramo častiti, se jim priporočati in jih slušati.

Angelj varuh.

(Pripovedka.)

V ozki ulici v temni kleti je stanoval ubog, bolan deček Mirko. Od mladih časov že plega. Le ako je najbolj zdrav, more se na bergljah malo semtertja premikati in to je vse. Samo nekaj dni v letu prisije svetlo solnce kake pol ure v klet. Ubogemu dečku so taki dnevi prazniki. Zadovoljno sedi in se pusti od solnca obsevati. Ogleduje rdečo kri skozi kožo svojih prstov, katere drži pred obrazom. Ko se skrije solnce, vsklikne vsakokrat: „Danes sem videl prelubo solnce!“ Gozda ni nikoli videl. Njegovo krasno pomladno zelenjavo pozna le toliko, da mu je sosedov sin prinesel prvo bukovno vejico. To si drži nad glavo ter sanjari, da se sprehaja v bukovem gozdu, kjer sije ljubo solnce in kjer prepevajo ljube ptičice.

Nekoč mu prinese sosedov deček več poljskih cvetic. Med temi je bila ena, ki je imela korenine. Deček jo vsadi v cvetlični lonec in postavi tega pred svojo posteljo. Ker deček na to cvetico skrbno pazi, raste ne samo isto leto, ampak tudi poznejša leta. Ona je ubogemu dečku najkrasnejši vrt, njegov zaklad na zemlji. Zaliva ji skrbno in pazi, da jo vsi solnčni žarki, kateri so prisijali v klet, obsijejo. Samo cvetica razveseljuje dečka. Veseli ga v sanjah; cvetice in pošilja lepo vonjavo le njemu. Na njo se ozira deček, ko nekega dne mirno v Gospodu zaspi.

Komaj mirno v Gospodu zaspi, zagleda svojega angelja varuha pri postelji stati. Le-ta vzame dečka v svoje naročje, razpne svoji beli peruti ter leti z njim čez vse one prostore, katere je deček imel najrajši. Odruga tud nekaj cvetic, katere prinese Bogu, da bi v nebesih še lepše cvetele kot na zemlji. Kmalu prinese angelj varuh dečka v nebesa. Ljubi Bog pritisne mrtvega dečka k svojemu srcu, in ta dobi peruti kot drugi angelji. Cvetice, katere mu je angelj prinesel, blagoslovi, a cvetico, ki je bila dečku najljubša, poljubi in ona dobi glas in popeva v splošni radosti. In deček in cvetica sta popevala v družbi angeljev, izmed katerih so bili nekateri prav blizu Boga, drugi zopet bolj in bolj oddaljeni, a vsi enako srečni.

Mirko je bil dober deček; dasi vedno bolan, vendar ni nikdar tožil čez svoj žalostni stan, vse bolečine in trpljenje je volno prenašal. Prejel je zato nebeško plačilo. Bog ga je poklical k sebi in sedaj se raduje v družbi angeljev in svetnikov.

Izpraševanje vsebine.